

Σύναξις Ιωάννου του Προδρόμου και Βαπτιστού (Άγιος Ιωάννης Χρυσόστομος)

Categories : [ΘΕΟΛΟΓΙΑ](#)

Date : Ιανουαρίου 7, 2019

Κατά Ιωάννην Ευαγγέλιο, Κεφ. 1, χωρία 29 έως 34

Απόσπασμα από την ομιλία ΙΖ΄ του αγίου Ιωάννου, αρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως, του Χρυσοστόμου, από το Υπόμνημά του στο κατά Ιωάννην Ευαγγέλιο, σχετικά με τη μαρτυρία του Τιμίου Προδρόμου για τον Αμνό του Θεού.

«Ταῦτα ἐν Βηθανίᾳ ἐγένετο πέραν τοῦ Ἰορδάνου, ὅπου ἦν Ἰωάννης βαπτίζων. Τῇ ἐπαύριον βλέπει τὸν Ἰησοῦν ἐρχόμενον πρὸς αὐτόν, καὶ λέγει, Ἴδε ὁ ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ ὁ αἴρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου (: Αυτά συνέβησαν στην Βηθανία, πέρα από τον Ιορδάνη όπου βάπτιζε ο Ιωάννης. Την επομένη ημέρα βλέπει ο Ιωάννης τον Ιησού να έρχεται προς αυτόν και λέγει· “ἴδε ο αμνός του Θεού, που προφήτευσε ο Ησαΐας, ο Μεσσίας και Λυτρωτής, ο οποίος θα θυσιαστεί για να πάρει επάνω Του και να εξαλείψει την αμαρτία και την ενοχή του κόσμου)».

Είναι μέγα αγαθό η παρρησία και η διακήρυξη της αλήθειας με ειλικρίνεια και με θάρρος, καθώς και το να τίθεται υπεράνω όλων η ομολογία πίστεως στον Χριστό, και όλα τα άλλα να έρχονται δεύτερα· τόσο μέγα και αξιοθαύμαστο, ώστε ο Υιός του Θεού ο Μονογενής, να ανακηρύσσει ως δικό Του εκείνον που έχει τέτοιο ηρωικό φρόνημα, ενώπιον του Πατρός Του (πρβλ. Ματθ. 10, 32: «Πᾶς οὖν ὅστις ὁμολογήσει ἐν ἑμοῖ ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὁμολογήσω καὶ γὼ ἐν αὐτῷ ἔμπροσθεν τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς (: Καθένας, λοιπόν, που με πίστη και θάρρος και χωρίς να φοβάται τους διωγμούς, θα με ομολογήσει σωτήρα του και Θεό του μπροστά στους ανθρώπους, θα τον ομολογήσω και εγώ μπροστά στον ουράνιο Πατέρα μου ως δικό μου»).), αν και βέβαια δεν είναι ίση η ανταπόδοση· διότι εσύ με δίνεις ομολογία επί της γης, Αυτός δε ομολογεί στους ουρανοὺς και εσύ με ομολογείς ενώπιον ανθρώπων, Αυτός δε ενώπιον του Πατρός και όλων των αγγέλων. Τέτοιος ήταν ο Ιωάννης, ο οποίος δε λογάρισε ούτε το πλήθος, ούτε τη δόξα, ούτε τίποτε άλλο ανθρώπινο, αλλά τα περιφρόνησε αυτά όλα και με την ανάλογη παρρησία διακήρυξε μπροστά σε όλους την αλήθεια σχετικά με τον Χριστό. Γι' αυτό άλλωστε και ο Ευαγγελιστής επισημαίνει και τον τόπο, για να δείξει την παρρησία του μεγάλωφωνου κήρυκα. Διότι δε διακήρυξε τη θαυμαστή εκείνη περί του Χριστού ομολογία του, η οποία είναι γεμάτη από τα υψηλά και μεγάλα και απόρρητα δόγματα, και το ότι δεν ήταν ικανός να λύσει ούτε το λουρί του υποδήματος του Ιησού, δεν την έκανε μέσα σε κάποιο σπίτι, ούτε σε κάποια απόμερη γωνιά, ούτε στην ερημιά, αλλά

στον Ιορδάνη ενώπιον του πλήθους, ενώπιον όλων εκείνων τους οποίους εβάπτιζε (διότι οι Ιουδαίοι ήλθαν καθώς βάπτιζε).

Πώς λοιπόν το πραγματοποιεί αυτό ο Ευαγγελιστής Ιωάννης; Με το να προσθέτει και να λέει: «Αυτά έγιναν στην Βηθανία». Όσα δε από τα αντίγραφα εκθέτουν ακριβέστερα τα γεγονότα, λένουν ότι αυτά συνέβησαν «στη Βηθαβαρά»· διότι η Βηθανία δε βρισκόταν πέραν του Ιορδάνου ποταμού, ούτε στην έρημο, αλλά κάπου κοντά στα Ιεροσόλυμα. Τις τοποθεσίες επίσης τις επισημαίνει και για έναν άλλο λόγο. Επειδή, δηλαδή, επρόκειτο να διηγηθεί όχι παλαιά γεγονότα, αλλά γεγονότα που συνέβησαν προ ολίγου χρόνου, επικαλείται ως μάρτυρες των λεγομένων του αυτούς, που ήσαν παρόντες σε αυτά και τα παρακολούθησαν και παρέχει κατ' αυτόν τον τρόπο μια πρόσθετη από τις τοποθεσίες απόδειξη. Διότι επειδή ο Ευαγγελιστής Ιωάννης είχε την πεποίθηση ότι τίποτε απολύτως δεν πρόσθετε από τον εαυτό του στα λεγόμενα, αλλά εξέθετε απλώς όλα τα γεγονότα όπως συνέβησαν στην πραγματικότητα, χρησιμοποιεί τη μαρτυρία των τόπων, προκειμένου να χρησιμεύσει ως απόδειξη, όπως είπα, σημαντική για την αλήθεια των λόγων του.

«Τῆ ἐπαύριον βλέπει τὸν Ἰησοῦν ἐρχόμενον πρὸς αὐτόν, καὶ λέγει, Ἴδε ὁ ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ ὁ αἴρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου (: Την άλλη μέρα βλέπει τον Ιησού να έρχεται προς αυτόν και εἶπε Ἴδού ο αμνός του Θεού, ο αίρων την αμαρτία του κόσμου)». Οι Ευαγγελιστές διαμοίρασαν τους καιρούς. Και ο μεν Ματθαίος, αφού παραλείπει τα χρονικά γεγονότα που προηγήθηκαν της συλλήψεως και της φυλακίσεως του Βαπτιστού Ιωάννου, σπεύδει να διηγηθεί ὅτι συνέβη στη συνέχεια· ο δε ευαγγελιστής Ιωάννης όχι μόνο δεν τα παραλείπει, αλλά αντιθέτως μάλιστα ασχολείται ιδιαιτέρως με αυτά. Και ο Ματθαίος μεν μετά την επάνοδο του Ιησού από την έρημο, αφού αποσιώπησε ὅσα συνέβησαν ενδιάμεσως, -ὅπως ὅσα εἶπε ο Ιωάννης, ὅσα διὰ των απεσταλμένων τους ἔλεγαν οἱ Ιουδαῖοι- και αφού συντόμευσε ὅλα τα ἄλλα, ἔφθασε αμέσως στο γεγονός της φυλακίσεως και του αποκεφαλισμοῦ του Βαπτιστοῦ, διότι λέγει: *Ἀκούσας δὲ ὁ Ἰησοῦς ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν ἐν πλοίῳ εἰς ἔρημον τόπον κατ' ἰδίαν· καὶ ἀκούσαντες οἱ ὄχλοι ἠκολούθησαν αὐτῷ πεζῆ ἀπὸ τῶν πόλεων (: Όταν δε ο Ιησούς άκουσε αυτά -ὅτι δηλαδή παραδόθηκε ο Ιωάννης-, αναχώρησε από εκεί με πλοίο σε έρημο τόπο, όπου ἔμεινε μόνος με τους μαθητές Του.)» [Ματθ. 14, 13]. Ο Ιωάννης από την άλλη πλευρά δεν εκθέτει τα γεγονότα με την ίδια σειρά, αλλά διαφορετικά, διότι αποσιώπησε μεν τη μετάβαση του Ιησού στην έρημο, επειδή εἶχε αναφερθεί από τον Ματθαῖο ,διηγείται ὅμως ὅσα συνέβησαν μετά την κάθοδο του Ιησού από το ὄρος [Ιω. 3, 22- 3, 30] και αφού εἶπε πολλά, πρόσθεσε: *«οὐπω γὰρ ἦν βεβλημένος εἰς τὴν φυλακὴν ὁ Ἰωάννης (: Δεν εἶχε δε ακόμη συλληφθεῖ και φυλακισθεῖ από τον Ηρώδη ο Ιωάννης) [Ιω. 3, 24].**

Και για ποιο λόγο, θα μπορούσε να ρωτήσει κανείς, έρχεται τώρα ο Ιησούς προς τον Ιωάννη τον Βαπτιστή και μάλιστα όχι μία φορά, αλλά και δύο φορές; Διότι ο μεν Ματθαίος λέγει ὅτι ο ερχομός του Ιησού για το βάπτισμα ήταν αναγκαῖος, γι' αυτό

ακριβώς λέγει και ο Ιησούς ότι «με έναν τέτοιο τρόπο είναι πρόπον σε μας να εκπληρώσουμε κάθε εντολή του νόμου» (Ματθ. 3, 15)· ο Ιωάννης όμως ο Ευαγγελιστής λέγει ότι Αυτός πήγε και πάλι μετά το βάπτισμα και τούτο το φανέρωσε με τα ακόλουθα λόγια: «καὶ ἐμαρτύρησεν Ἰωάννης λέγων ὅτι τεθέαμαι τὸ Πνεῦμα καταβαῖνον ὡς περιστερὰν ἐξ οὐρανοῦ, καὶ ἔμεινεν ἐπ’ αὐτόν (: Και βεβαίωσε ο Ιωάννης λέγοντας ότι “είδα το Άγιο Πνεύμα να κατεβαίνει ωσάν περιστέρα από τον ουρανό και έμεινε σε Αυτόν μονίμως.) [Ιω. 1, 32]

Για ποιο λόγο, λοιπόν, έρχεται προς τον Ιωάννη; Διότι δεν ήλθε απλώς, αλλά πορευόταν προς αυτόν· διότι, λέγει, είδε τον Ιησού να έρχεται προς αυτόν. Για ποιο λόγο, λοιπόν, ερχόταν; Επειδή ο Ιωάννης βάπτισε Αυτόν μαζί με πολλούς άλλους, έσπευδε προς αυτόν, για να μη φανταστεί κανείς ότι για την ίδια αιτία για την οποία πήγαιναν και οι άλλοι, πήγε και βαπτίστηκε, δηλαδή με τον σκοπό να εξομολογηθεί τα αμαρτήματά του και να λουσθεί σε μετάνοια στον ποταμό. Γι’ αυτό λοιπόν πάλι έρχεται για να δώσει συγχρόνως την αφορμή και στον Ιωάννη να διορθώσει αυτήν ακόμη την υποψία τους· και διότι με το να πει ο Ιωάννης: «ἴδε ὁ ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ ὁ αἴρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου» (Ιω. 1, 29), αναίρεσε εξ ολοκλήρου την υποψία τους αυτή.

Εκείνος λοιπόν ο οποίος είναι τόσο καθάρος, ώστε να δύναται να συγχωρεί και τα αμαρτήματα των άλλων, είναι φανερό ότι δεν έρχεται προς τον Ιωάννη με σκοπό να εξομολογηθεί αμαρτίες, αλλά για να δώσει αφορμή σε αυτόν, τον αξιοθαύμαστο κήρυκα, να εκθέσει τα λεχθέντα εκ νέου και κατά τρόπο ακριβέστερο σε εκείνους, που είχαν ακούσει τα προηγούμενα και να προσθέσει επιπλέον και άλλα ακόμη. Το δε «ἴδε» ειπώθηκε για τη συνεχή και μετά πόθου αναζήτηση Αυτού από πολλούς, εξαιτίας όσων ειπώθηκαν γι’ Αυτόν από πολύ παλιά. Γι’ αυτό ο Ιωάννης τώρα που είναι ο Μεσσίας παρών, Τον δείχνει και λέγει «ἴδε» αποκαλύπτοντας ότι Αυτός είναι που προ πολλού επιζητείται και αναμένεται, αυτός ο Αμνός.

Αποκαλεί δε Αυτόν «Αμνό», υπενθυμίζοντας στους Ιουδαίους την προφητεία του Ησαΐα και την κατά τρόπο σκιώδη προτύπωση του Αμνού του Θεού διά του πασχαλίου εκείνου αμνού του Μωυσέως, με τον σκοπό να οδηγήσει αυτούς μάλλον από τον τύπο προς την αλήθεια. Εκείνος μεν λοιπόν, ο παλαιός αμνός κανενός απολύτως δεν αφαίρεσε αμαρτία, ενώ Αυτός απομάκρυνε την αμαρτία ολόκληρης της οικουμένης. Διότι ενώ αυτή κινδύνευε να καταστραφεί, την απήλλαξε αμέσως από την οργή του Θεού.

«Οὗτός ἐστι περὶ οὗ ἐγὼ εἶπον· ὀπίσω μου ἔρχεται ἀνὴρ ὃς ἔμπροσθέν μου γέγονεν, ὅτι πρῶτός μου ἦν (: Αυτός είναι, διά τον οποίον σας είπα· ύστερα από εμέ έρχεται άνθρωπος, ο οποίος σαν αιώνιος Θεός υπάρχει πολύ πρωτύτερα από εμέ, ασύγκριτα λαμπρότερος και ενδοξότερος)» [Ιω. 1, 30]. Βλέπεις πώς και με τα εδώ λεγόμενα ερμηνεύει το «ἔμπροσθεν»; Διότι αφού ομίλησε περί του Αμνού και αφού είπε ότι

σηκώνει και εξαλείφει την αμαρτία του κόσμου, τότε λέγει ότι «*ἔμπροσθέν μου γέγονεν*», με τον οποίο φανερώνει ότι αυτό ακριβώς σημαίνει το «*ἔμπροσθεν*», ότι θα αναλάβει τις αμαρτίες όλου του κόσμου, ότι θα βαπτίσει με Πνεύμα Άγιο. Διότι η δική μου παρουσία δεν είχε κανένα άλλο σκοπό από το να κηρύξει τον κοινό ευεργέτη της οικουμένης και να χορηγήσει το βάπτισμα του ύδατος, ενώ η παρουσία Αυτού αποβλέπει στο να καθαρίσει ψυχικά όλους τους ανθρώπους και στο να χαρίσει την αγιαστική ενέργεια του Παρακλήτου. Αυτός «*ἔμπροσθέν μου γέγονεν*», δηλαδή αναδείχτηκε λαμπρότερος από εμένα «διότι υπήρχε πριν από εμένα».

Πρέπει να αισχύνονται αυτοί, που αποδέχτηκαν την παραφροσύνη του Παύλου Σαμοσατέως, αρνούμενοι την αλήθεια, η οποία είναι τόσο σαφής και φανερή. «*Κάγῳ οὐκ ἤδειν αὐτόν* (: και εγώ δεν γνώριζα Αυτόν προηγουμένως) [Ιω. 1, 33]. Κοίταξε εδώ με ποιο τρόπο παρουσιάζει τη μαρτυρία ανυπόκριτη και ανυποψίαστη, δείχνοντας ότι αυτή δεν προέρχεται από ανθρώπινη συμπάθεια, αλλά είναι έργο θείας αποκαλύψεως: «διότι εγώ δε γνώριζα Αυτόν προηγουμένως», λέγει. Πώς λοιπόν θα μπορούσες να ήσουν αξιόπιστος μάρτυρας; Πώς θα μπορούσες να διδάξεις και άλλους εφόσον εσύ ο ίδιος αγνοούσες; Δεν είπε: «*Δε γνωρίζω Αυτόν*», αλλά: «*Δε γνώριζα Αυτόν*», ώστε να γίνει ακριβώς για τούτο τελείως αξιόπιστος. Γιατί κατά ποιο τρόπο θα μπορούσε να χαριστεί σε κάποιον που δεν τον γνώριζε; «*Ἄλλ' ἵνα φανερωθῆ τῷ Ἰσραὴλ διὰ τοῦτο ἦλθον ἐγὼ ἐν ὕδατι βαπτίζων* (: αλλά για να φανερωθεί Αυτός στους Ισραηλίτες, για τούτο ήλθα εγώ και βαπτίζω στα ύδατα του Ιορδάνου)» (Ιω. 1, 31). Δεν είχε λοιπόν Εκείνος ανάγκη βαπτίσματος, ούτε είχε κανένα άλλο σκοπό εκείνο το λουτρό, παρά τούτο μόνο, να προετοιμάσει όλους τους άλλους στην πίστη προς τον Χριστό. Διότι δεν είπε: «για να καθαρίσω όσους βαπτίζονται», ούτε: «ήλθα για να χορηγώ βάπτισμα αφέσεως αμαρτιών», αλλά «για να γίνει γνωστός και φανερός στους Ισραηλίτες».

ΠΗΓΕΣ:

- http://users.sch.gr/aiasgr/Palaia_Diathikh/Biblia/Palaia_Diathikh.htm
- http://users.sch.gr/aiasgr/Kainh_Diathikh/Biblia/Kainh_Diathikh.htm
- http://www.greek-language.gr/digitalResources/ancient_greek/tools/liddell-scott/index.html
- http://khazarzar.skeptik.net/pgm/PG_Migne/John%20Chrysostom_PG%2047-64/In%20Joannem.pdf
- Αγ. Ιωάννου Χρυσοστόμου Άπαντα τα έργα, Πατερικές εκδόσεις «Γρηγόριος

Η ΑΛΛΗ ΟΨΙΣ

Ψηλαφώντας την των πραγμάτων αλήθεια...

<https://alopsis.gr>

Παλαμάς», ΕΠΕ, εκδ. οίκος «Το Βυζάντιον», επιλεγμένα αποσπάσματα από την ομιλία ΙΖ´, τόμος 13, σελ. 227-445, Θεσσαλονίκη 1978

· Βιβλιοθήκη των Ελλήνων, Άπαντα των αγίων Πατέρων, Ιωάννου Χρυσοστόμου έργα, τόμος 71, σελ.254-260
(<https://drive.google.com/file/d/0ByZQkrKg4yKLUnhXelZwYTVqWWs/view>)

(Επιμέλεια: Ελένη Λιναρδάκη, φιλόλογος)